

ЗІСТАВНИЙ АНАЛІЗ ВІЙСЬКОВОЇ ЛЕКСИКИ У СКЛАДІ УКРАЇНСЬКИХ ТА АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ

Тодорова Н. Ю.

*кандидат філологічних наук, доцент,
 професор кафедри іноземних мов
 Військова академія (м. Одеса)
 вул. Фонтанська дорога, 10, Одеса, Україна
 orcid.org/0000-0003-2520-2517
 sunshinenew@ukr.net*

Лапіна М. О.

*викладач кафедри іноземних мов
 Військова академія (м. Одеса)
 вул. Фонтанська дорога, 10, Одеса, Україна
 orcid.org/0000-0003-2070-9490
 bismarque@ukr.net*

Ключові слова: *фразеологізм, військова лексика, зіставна лінгвістика, тематична класифікація, українська мова, англійська мова.*

Стаття присвячена зіставному дослідженню військової лексики у складі українських та англійських фразеологізмів. Метою роботи є виявлення спільних та відмінних характеристик військової лексики у фразеологічних системах досліджуваних мов. Актуальність дослідження зумовлена недостатньою вивченістю фразеології з військовим компонентом у зіставному аспекті та її теоретичною і практичною значущістю для фразеології, когнітивної та зіставної лінгвістики, перекладознавства, міжкультурної комунікації та викладання іноземних мов у вищих військових навчальних закладах.

Методом суцільної вибірки з друкованих та електронних джерел сформовано корпус із 224 українських та 302 англійських фразеологічних одиниць з компонентами військової семантики. Компонентний аналіз дозволив виявити 74 лексеми військової сфери у складі українських фразеологізмів та 115 лексем у складі англійських. В обох мовах більшість фразеологізмів містить один компонент, належний до військової сфери, тоді як лише в англійській мові зафіксовано фразеологізми з трьома компонентами.

Розроблено тематичну класифікацію вилученої військової лексики, яка охоплює три тематичні групи: «Матеріально-технічна складова збройних сил», «Військова стратегія і тактика» та «Організація збройних сил». Кожна тематична група структурована на тематичні підгрупи відповідно до семантичних особливостей виявлених компонентів.

Зіставний аналіз засвідчив як подібності, так і суттєві кількісно-якісно відмінності військової лексики у фразеологічних системах досліджуваних мов. Встановлено вищу фразеологічну продуктивність військової лексики в англійській мові. В українській фразеології кількісно домінує тематична група «Матеріально-технічна складова збройних сил», тоді як в англійській – «Військова стратегія і тактика». В обох мовах зафіксовано високу продуктивність номенів холодної зброї та боеприпасів, найменувань прапору, лексем на позначення застосування зброї та бойових дій. Водночас встановлено переважання номенів холодної зброї в українській фразеології та вогнепальної зброї – в англійській.

Результати дослідження можуть бути застосовані у лексикографічній практиці, викладанні іноземних мов, перекладацькій діяльності та подальших зіставних студіях фразеології.

A CONTRASTIVE ANALYSIS OF MILITARY VOCABULARY IN UKRAINIAN AND ENGLISH PHRASEOLOGICAL UNITS

Todorova N. Yu.

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Professor at the Foreign Languages Department
Odesa Military Academy
Fontanska doroha str., 10, Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0003-2520-2517
sunshinew@ukr.net*

Lapina M. O.

*Lecturer at the Foreign Languages Department
Odesa Military Academy
Fontanska doroha str., 10, Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0003-2070-9490
bismarque@ukr.net*

Key word: phraseological unit, military vocabulary, contrastive linguistics, thematic classification, Ukrainian language, English language.

The article focuses on a contrastive study of the military vocabulary in Ukrainian and English phraseological units. The aim of the research is to identify common and distinctive features of the military vocabulary in the phraseological systems of the languages under study. The relevance of the research is determined by the insufficient study of the phraseology with military components in the contrastive aspect and its theoretical and practical significance for phraseology, cognitive and contrastive linguistics, translation studies, intercultural communication, and foreign language teaching at higher military educational institutions.

Through continuous sampling from printed and electronic sources, a corpus of 224 Ukrainian and 302 English phraseological units with military semantic components was compiled. Component analysis revealed 74 military lexemes in Ukrainian phraseological units and 115 lexemes in English ones. In both languages, the majority of phraseological units contain one military component, while phraseological units with three components were found exclusively in English.

A thematic classification of the extracted military vocabulary was developed, encompassing three thematic groups: “Material and Technical Component of the Armed Forces”, “Military Strategy and Tactics”, and “Organization of the Armed Forces”. Each thematic group is structured into thematic subgroups according to the semantic characteristics of the identified components.

The contrastive analysis revealed both similarities and significant quantitative and qualitative differences in military vocabulary within the phraseological systems of the languages studied. Higher phraseological productivity of military vocabulary was identified in English. In Ukrainian phraseology, the thematic group “Material and Technical Component of the Armed Forces” dominates quantitatively, while in English “Military Strategy and Tactics” does. Both languages demonstrate high productivity of cold weapon nominations and ammunition, flag nominations, and lexemes denoting weapon use and combat actions. However, the prevalence of cold weapon nominations in Ukrainian phraseology and firearms nominations in English was established.

The research results can be applied in lexicographic practice, foreign language teaching, translation activities, and further contrastive studies of phraseology.

Постановка проблеми. Фразеологічний склад мови є однією з найінформативніших підсистем лексики, оскільки саме фразеологізми у своїй структурі та семантиці акумулюють історичний досвід етносу, його колективні уявлення та культурні цінності. Саме тому фразеологія набуває значного наукового інтересу у межах зіставної лінгвістики, дослідницький інструментарій якої спрямований як на виявлення спільних рис, так і відмінних характеристик окремих мов.

Особливо вагомим результатом надають зіставлення парадигматичних об'єднань фразеологізмів, компоненти яких належать до певних тематичних груп. Зокрема, контрастивному аналізу піддавалися українські та англійські фразеологізми з гендерним компонентом [Кульчицька, Дречевич, 2023], з компонентом на позначення неживої природи [Запухляк, 2020], музичним компонентом [Одарчук, Трушковська, 2023], компонентом-онімом [Чаєнкова, 2021], гастрономічним компонентом [Палій, Яницька, 2022] тощо. Незважаючи на те, що фразеологічні одиниці з компонентами військової семантики, які відображають не лише сферу збройної боротьби, а й ширший концепт протистояння, честі і дисципліни, посідають особливе місце у фразеологічній системі кожної мови, вони досі ставали об'єктами нечисельних фрагментарних досліджень. Наприклад, у зіставному аспекті аналізувалися лише українські та англійські фразеологічні одиниці з компонентом на позначення зброї [Тодорова, Бриндак, 2025]. На нашу думку, дослідження військової лексики у складі англійських і українських фразеологізмів у зіставленні є актуальним як з теоретичного погляду, у контексті розвитку фразеології, когнітивної та зіставної лінгвістики, так і з практичного, зокрема для перекладознавства, міжкультурної комунікації та викладання іноземних мов у вищих військових навчальних закладах.

Отже, **метою** пропонованої статті становить виявлення спільних рис та відмінних характеристик військової лексики у складі англійських та українських фразеологізмів. Її досягнення уможливило вирішення наступних завдань: формування корпусу фразеологічних одиниць з компонентом військової лексики, розробка тематичних класифікацій виявлених компонентів в обох мовах, зіставлення отриманих тематичних класифікацій задля виявлення їх кількісних та якісних особливостей.

Об'єктом дослідження є українські та англійські фразеологізми, у структурі яких наявні компоненти військової лексики. **Предмет** аналізу становлять семантичні характеристики військової лексики у складі відібраних фразеологізмів в українській та англійській мовах.

Виклад основного матеріалу. Реалізація першого завдання нашої розвідки, а саме формування корпусу досліджуваних одиниць, вимагає визначення поняття «військова лексика». Услід за І. Царьовою трактуємо військову лексику як частину лексичного складу мови, що включає словникові одиниці, які виникають або зазнають істотної семантичної модифікації у зв'язку з військовими подіями та збройними конфліктами. Такі одиниці, зокрема, постають як реакція на реальності війни й відображають військові явища, практики та соціокультурні трансформації [Царьова, 2022]. Таким чином, до корпусу досліджуваних одиниць було включено фразеологізми, у складі яких зафіксовано терміни понятійного апарату військової справи та військової науки, стратегічного використання й оперативного-тактичного застосування збройних сил (далі ЗС), а також їх організації, озброєння та технічного оснащення.

Методом суцільної вибірки з друкованих та електронних джерел було відібрано 224 українські та 302 англійські фразеологізми з компонентом військової семантики. Кількісна перевага англійських одиниць свідчить про вищу продуктивність військової лексики в англійській фразеології.

Аналіз емпіричного матеріалу засвідчив, що в обох мовах корпус досліджуваних одиниць поділяється на дві групи: фразеологізми з одним військовим компонентом та фразеологізми з двома або більше військовими компонентами. В обох мовах фразеологізми з одним компонентом (206 одиниць в українській мові і 260 – в англійській) істотно переважають.

Фразеологізми з одним компонентом військової лексики. Компонентний аналіз досліджуваного матеріалу дозволив зафіксувати 74 лексеми військової сфери у складі 206 українських фразеологізмів і 115 лексем – у структурі 260 англійських фразеологізмів, що свідчить про вищу фразеологічну продуктивність військової лексики в англійській мові. З метою систематизації і подальшого зіставного аналізу семантично різноманітного лексичного матеріалу нами розроблено тематичну класифікацію військової лексики, в основу якої покладено класифікаційний підхід Н. Яценко [Яценко, 2000]. Зазначений підхід був апробований нами задля аналізу семантичних характеристик військової лексики у складі англійських фразеологічних одиниць [Тодорова, Лапіна, 2022]. Військова лексика, виявлена у складі фразеологізмів обох мов, розпадається на три тематичні групи: «Матеріально-технічна складова ЗС» (50 % українських і 43 % англійських фразеологізмів), «Військова стратегія і тактика» (46 % українських і 50 % англійських фразеологізмів) та «Організація ЗС» (4 % українських і 7 % англійських фразеологізмів).

Тематична група «Матеріально-технічна складова ЗС». Як свідчать кількісні дані, в українській мові одиниці тематичної групи «Матеріально-технічна складова ЗС» характеризуються найвищим рівнем представленості, натомість в англійській мові вони посідають друге місце. В досліджуваних мовах зазначена тематична група демонструє семантичне різноманіття та охоплює п'ять тематичних підгруп, чотири з яких зафіксовано в обох мовах: «Озброєння» (81,5 % українських і 83 % англійських фразеологізмів), «Військова символіка» (10,5 % українських і 7 % англійських фразеологізмів), «Військові споруди» (2 % українських і 6 % англійських фразеологізмів), «Харчування» (1 % українських і 1 % англійських фразеологізмів).

Тематична підгрупа «Озброєння» характеризується кількісною та якісною домінантністю серед інших в обох мовах. У складі фразеологізмів досліджуваних мов найвищу кількісну представленість демонструють номени холодної зброї, серед яких в українській мові найбільш продуктивною є лексема *ніж* (20 фразеологізмів), натомість в англійській мові – лексема *sword* (9 фразеологізмів): укр. *брати / взяти меч в руки* ‘бути готовим до боротьби, війни або починати боротьбу, війну’ [Фразеологічний словник української мови, 1993, 50], *підняти (підіймати, підносити / т. ін.) / підняти (підійняти, піднести / т. ін.) меч проти кого, за кого* ‘воювати з ким-небудь або наміряться вбити когось’ [Фразеологічний словник української мови, 1993, 636], *дамоклів меч* ‘небезпека або неприємність, що постійно загрожує кому-небудь’ [Фразеологічний словник української мови, 1993, 485]; англ. *to cross swords with someone* ‘to have a disagreement with another person’ [Renton, 1992, 415], *to be a two-edged sword* ‘to involve both advantages and disadvantages of similar significance’ [Renton, 1992, 415], *fall on (one's) sword* ‘to accept the responsibility or blame for a problem or mistake’ [Farlex Dictionary of Idioms, 2015].

Також спільною рисою тематичної підгрупи «Озброєння» в аналізованих мовах є значна фразеологічна продуктивність лексем на позначення боєприпасів: укр. *пахне / запахло порохом* ‘наближається війна, загрожує небезпека або сварка’ [Фразеологічний словник української мови, 1993, 610]; англ. *a time bomb* ‘a source of serious problems which are certain to surface later on’ [Renton, 1992, 410].

Значимо, що українські найменування холодної зброї утворюють вдвічі більше фразеологізмів ніж англійські (48 українських і 24 англійських фразеологізмів): укр. *триматися на багнетях* ‘спиратися лише на військову силу’ [Фразеологічний словник української мови, 1993, 899], *як штик* ‘цілком, абсолютно здоровий’ [Фразео-

логічний словник української мови, 1993, 968], *хпатися за шаблю* ‘виступати із зброєю в руках, починати збройну боротьбу’ [Фразеологічний словник української мови, 1993, 920].

Натомість в англійській мові номени вогнепальної зброї є значно продуктивнішими (6 українських і 24 англійських фразеологізмів): англ. *to be a gun for hire* ‘to be a person willing to undertake assignments for a fee’ [Renton, 1992, 412], *to turn one's guns on someone* ‘to criticize a person’ [Renton, 1992, 413], *to bring out one's biggest guns* ‘to use the most impressive persons or arguments’ [Renton, 1992, 412].

Лише у складі англійських фразеологізмів зафіксовано найменування металної зброї: англ. *to draw a long bow* ‘to state a conclusion which while possible is unlikely on the known facts’ [Renton, 1992, 410].

У межах тематичної підгрупи «Військова символіка» в обох мовах переважають фразеологізми з найменуваннями прапора: укр. *не схилити / не схилити прапора* ‘не здаватися, не капітулювати’ [Фразеологічний словник української мови, 1993, 872]; англ. *sail under false colours* ‘disguise your true nature or intentions’ [Oxford dictionary of Idioms, 2004, 59].

Фразеологізми тематичної підгрупи «Військові споруди» в українській мові утворюються назвами приміщень для зберігання боєприпасів, а в англійській мові – лексемами, що вербалізують захисні споруди та фортифікаційні укріплення: укр. *сидіти на порохомому погребі* ‘перебувати під загрозою небезпеки, катастрофи і т. ін.’ [Фразеологічний словник української мови, 1993, 801]; англ. *the last bastion* ‘the only remaining defensive measure’ [Renton, 1992, 410].

Тематична підгрупа «Харчування» в аналізованих мовах є вкрай нечисленною і представлена однією лексемою: укр. *на тому (тім) світі пайок іде на кого* ‘кому-небудь пора помирати’ [Фразеологічний словник української мови, 1993, 603]; англ. *come up (or be given) with the rations* ‘be awarded automatically and without regard to merit’ [Oxford dictionary of Idioms, 2004, 238].

У межах тематичної групи «Матеріально-технічна складова ЗС» тематична підгрупа «Уніформа і амуніція» (5 % українських фразеологізмів) репрезентована лише в українській фразеологічній системі: укр. *при повній амуніції* ‘напоготові’ [Фразеологічний словник української мови, 1993, 14], *набрати (напитися) шоломом [води]* ‘здобути перемогу’ [Фразеологічний словник української мови, 1993, 518]. Тоді як виключно в англійській фразеології представлено тематичну підгрупу «Військова техніка» (3 % англійських фразеологізмів), яка складається виключно з лексем на позначення кораблів: англ. *enough to sink*

a battleship 'more than sufficient' [Renton, 1992, 410], *a standard bearer* 'a highly visible activist for a cause' [Renton, 1992, 410].

Тематична група «Військова стратегія і тактика». Тематична група «Військова стратегія і тактика» в аналізованих мовах характеризується ідентичною структурною організацією та охоплює п'ять тематичних підгруп: «Застосування зброї» (53 % українських і 59,5 % англійських фразеологізмів), «Бойові дії» (30 % українських і 15 % англійських фразеологізмів), «Війна, збройний конфлікт» (9,5 % українських і 7 % англійських фразеологізмів), «Стрій» (5,5 % українських і 14 % англійських фразеологізмів) та «Маневри» (2 % українських і 4,5 % англійських фразеологізмів).

В обох мовах найвище кількісне наповнення і семантичне різноманіття демонструє тематична підгрупа «Застосування зброї». У межах цієї підгрупи в українській мові переважають дієслова, серед яких найбільш продуктивними є *бити* (9 фразеологізмів): укр. *бити в лице* 'бути дуже помітним; виділятися' [Фразеологічний словник української мови, 1993, 24], *бити в кулаки* 'погрожувати кому-небудь' [Фразеологічний словник української мови, 1993, 24], *бити словом (словами) кого і без додатка* 'дошкуляти кому-небудь, досаждаючи репліками, зауваженнями і т. ін.' [Фразеологічний словник української мови, 1993, 25]. В англійській мові найвищу продуктивність демонструє лексема *shot* (24 фразеологізми): англ. *by a long shot* 'by far; outstandingly' [Oxford dictionary of Idioms, 2004, 260], *to have a shot at something* 'to attempt to achieve something' [Renton, 1992, 414], *not by a long shot* 'by no means' [Oxford dictionary of Idioms, 2004, 260].

Тематична підгрупа «Бойові дії» посідає друге місце за кількісною представленістю в обох мовах і характеризується значною семантичною схожістю. В українській мові ця підгрупа є кількісно представленішою порівняно з англійською. Найвищу фразеологічну продуктивність у її межах демонструє лексема *бій* (9 фразеологізмів): укр. *виграти бій* 'домогтися, досягти свого; перемогти' [Фразеологічний словник української мови, 1993, 84]. В англійській мові найвищою репрезентації у складі фразеологізмів набуває лексема *battle* (10 фразеологізмів): англ. *a losing battle* 'a struggle that is bound to end in failure' [Oxford dictionary of Idioms, 2004, 178].

Тематична підгрупа «Війна, збройний конфлікт» є рівноцінною за кількісним наповненням, але різниться за якісним складом. В українській мові найбільш репрезентативною є лексема *ворог* (4 фразеологізми): укр. *не взяв ворог кого* 'уживається для вираження захоплення, здивування з

якого-небудь приводу або незадоволення кимсь, чимсь' [Фразеологічний словник української мови, 1993, 145]. В англійській фразеологічній системі найвищою представленістю набуває лексема *war* (5 фразеологізмів): *have been in the wars* 'have been hurt or injured' [Oxford dictionary of Idioms, 2004, 307].

Англійська тематична підгрупа «Стрій» за кількісною та семантичною представленістю переважає українську, у межах якої кожна лексема репрезентована лише одним фразеологізмом, наприклад: укр. *змикати / зімкнути ряди* 'тісно згуртовуватися, об'єднуватися для здійснення мети; досягати однастайності у рішеннях, діях' [Фразеологічний словник української мови, 1993, 338]. Натомість англійська лексична одиниця *line* виявлена у складі дев'яти фразеологізмів: англ. *to step out of line* 'to infringe accepted rules of behavior' [Renton, 1992, 412].

Тематична підгрупа «Маневри» кількісно і якісно домінує в англійській мові з найчастотнішою лексичною одиницею *march* (3 фразеологізми): англ. *steal a march on sb/sth* 'to spoil someone's plans and get an advantage over them by doing something sooner or better than them' [Cambridge International Dictionary of Idioms, 2002, 246]. В українській мові вказана підгрупа представлена лише однією лексемою *позиція* (2 фразеологізми): укр. *стояти на позиції чийї, якій* 'поділяти, підтримувати яку-небудь точку зору, певні погляди' [Фразеологічний словник української мови, 1993, 865].

Тематична група «Організація ЗС». В обох мовах тематична група «Організація ЗС» посідає останнє місце за кількісною представленістю. У зіставному аспекті ця група є більш структурно диференційованою в англійській мові, де виокремлюється на одну тематичну підгрупу більше, ніж в українській. У межах групи зафіксовано такі тематичні підгрупи: «Особовий склад» (62,5 % українських і 75 % англійських фразеологізмів), «Структурні підрозділи» (25 % українських і 5 % англійських фразеологізмів), «Військові ритуали» (12,5 % українських і 5 % англійських фразеологізмів), а також підгрупу «Документи», представлену виключно в англійській фразеологічній системі (15 %).

Характерною ознакою найчисельнішої підгрупи «Особовий склад» в українській мові є висока фразеологічна продуктивність лексеми *лицар*, що належить до історизмів військової лексики: укр. *лицар без страху і догани* 'людина великої сили волі і високих моральних якостей' [Фразеологічний словник української мови, 1993, 430]. В англійській мові компонентом фразеологізмів найчастіше виступає лексема *trooper*: англ. *lie like a trooper* 'tell lies constantly and flagrantly' [Oxford dictionary of Idioms, 2004, 172].

Тематичні підгрупи «Структурні підрозділи» і «Військові ритуали» є вкрай нечисленними в обох мовах: укр. *нашого полку прибуло* ‘стало більше, збільшилася кількість людей з приходом, появою інших (про однорідну групу, угруповання, партію тощо)’ [Фразеологічний словник української мови, 1993, 689]; англ. *to join forces* ‘to cooperate with one another in order to achieve a common objective’ [Renton, 1992, 412].

Тематична підгрупа «Документи» сформована лише в англійській мові: англ. *to get one's marching orders* ‘to be told to leave’ [Renton, 1992, 413].

Фразеологізми з двома або більше військовими компонентами. У результаті аналізу компонентного складу корпусу досліджуваних одиниць в обох мовах зафіксовано фразеологізми з двома компонентами військової лексики (18 українських і 38 англійських фразеологізмів). Лише в англійській фразеологічній системі виявлено 4 фразеологізми з трьома військовими компонентами: англ. *fight fire with fire* ‘use the weapons or tactics of your enemy or opponent, even if you find them distasteful’ [Oxford dictionary of Idioms, 2004, 105].

Компоненти англійських фразеологізмів здебільшого належать до однієї тематичної групи: англ. *to fire a parting shot* ‘to make a defiant gesture on leaving’ [Renton, 1992, 414]. У половині українських фразеологізмів компоненти належать до різних тематичних груп: укр. *вбивати / вибити з сідла кого* ‘1. позбавляти кого-небудь певного становища, упевненості в собі і т. ін.; 2. позбавляти кого-небудь сили, бадьорості, здатності нормально діяти, працювати: робити кого-небудь кволим, немічним, непрацездатним’ [Фразеологічний словник української мови, 1993, 79].

Висновки і перспективи подальших розробок. Проведене зіставне дослідження військової лексики у складі українських та англійських фразеологізмів дозволяє сформулювати низку узагальнень щодо спільних та відмінних характеристик досліджуваних одиниць.

Корпус емпіричного матеріалу налічує 224 українські та 302 англійські фразеологічні одиниці, що засвідчує вищу продуктивність військової лексики в англійській фразеологічній системі. Компонентний аналіз виявив 74 лексеми військової сфери у складі українських фразеологізмів та 115 – у складі англійських. В обох мовах переважають фразеологізми з одним військовим компонентом, тоді як фразеологізми з трьома компонентами зафіксовано виключно в англійській мові.

Розроблена тематична класифікація військової лексики у складі фразеологізмів охоплює три групи: «Матеріально-технічна складова ЗС», «Військова стратегія і тактика» та «Організація ЗС». Зіставний аналіз засвідчив спільну структурну організацію військової лексики обох мов з різною

кількісною представленістю: в українській фразеології домінує тематична група «Матеріально-технічна складова ЗС», в англійській – «Військова стратегія і тактика». Найменш репрезентативною в обох мовах є тематична група «Організація ЗС».

Якісний аналіз виявив як універсальні, так і специфічні риси військової лексики в досліджуваних мовах. До спільних характеристик належать висока продуктивність номенів холодної зброї та боєприпасів, переважання найменувань прапора у складі тематичної підгрупи «Військова символіка», значна репрезентація лексем на позначення застосування зброї та бойових дій. Водночас англійська фразеологія демонструє вищу продуктивність найменувань вогнепальної зброї, тоді як українська – найменувань холодної зброї. Виключно в англійській фразеологічній системі представлено найменування металевих зброї та військової техніки, а в українській – уніформи та амуніції.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у поглибленому вивченні етнокультурної специфіки військової фразеології української та англійської мов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Запухляк І. Структурні особливості адвербіальних фразеологізмів з компонентом на позначення неживої природи в англійській та українській мовах. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 28. Т. 2. С. 17–24. <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/28.208626>
2. Кульчицька О., Дречевич Р. Англійські та українські фразеологічні одиниці з гендерним компонентом у ракурсі проблеми сексизму. *Folium*. 2023. Спецвипуск. С. 86–91. <https://doi.org/10.32782/folium/2023.3.12>
3. Одарчук Н., Трушковська А. Семантико-структурні особливості англійських та українських фразеологізмів із музичним компонентом: порівняльний аспект. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 61. Т. 3. С. 115–120. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/61-3-18>
4. Палій В., Яницька О. Культурний та історичний код фразеологізмів з гастрономічним компонентом у англійській, українській та французькій мовах. *Проблеми гуманітарних наук*. 2022. № 49. С. 171–176. <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2022.49.24>
5. Тодорова Н. Ю., Бриндак О. Б. Поліпарадигмальний зіставний аналіз фразеологічних одиниць з компонентом на позначення зброї в англійській та українській мовах. *Folium*. 2025. № 6. С. 203–208. <https://doi.org/10.32782/folium/2025.6.28>

6. Тодорова Н. Ю., Лапіна М. О. Семантичні характеристики військової лексики у складі англійських фразеологічних одиниць. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : «Філологія». 2022. № 54. С. 111–114. <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2022.54.27>
7. Фразеологічний словник української мови / уклад. В. М. Білоноженко та ін. Київ : Наук. думка, 1993. 984 с.
8. Царьова І. Російсько-українська війна (2014-2022): Слова, які набули нових значень. Publishing House “Baltija Publishing”, 2022. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/237/6318/13353-1?inline=1> (дата звернення: 20.01.2026)
9. Чаєнкова О. К. Фразеологічні одиниці з компонентом-онімом Бог (на матеріалі української, турецької та англійської мов). *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. 2021. Том 32(71). № 4. Ч. 2. С. 157–162 <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.4-2/26>
10. Яценко Н. О. Воєнна лексика в історичних романах Ліни Костенко. *Дивослово*. 2000. № 3. С. 30–32.
11. Cambridge International Dictionary of Idioms / ed. by E. Walter. Cambridge, 2002. 587 p.
12. Farlex Dictionary of Idioms. Farex, 2015. URL: <https://idioms.thefreedictionary.com> (дата звернення: 20.01.2026)
13. Oxford dictionary of Idioms / ed. by J. Siefring. New York, 2004. 340 p.
14. Renton N. E. *Metaphorically Speaking : A Dictionary of 3.800 Picturesque Idiomatic Expressions*. New York, 1992. 528 p.
1. Zapukhliak, I. (2020). Strukturni osoblyvosti adverbialnykh frazeolohizmiv z komponentom na poznachennia nezhyvoi pryrody v anhliiskii ta ukraïnskii movakh [Structural features of adverbial phraseologisms with a component denoting inanimate nature in English and Ukrainian]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, no. 28, Vol. 2, pp. 17–24. <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/28.208626>
2. Kulchytska, O., Drechevych, R. (2023). Anhliiski ta ukraïnski frazeolohichni odyntsi z gendernym komponentom u rakursi problemy seksyzmu [English and Ukrainian phraseological units with a gender component from the perspective of the problem of sexism]. *Folium*, Special issue, pp. 86–91. <https://doi.org/10.32782/folium/2023.3.12>
3. Odarchuk, N., Trushkovska, A. (2023). Semantyko-strukturni osoblyvosti anhliiskyykh ta ukraïnskykh frazeolohizmiv iz muzychnym komponentom: porivnialnyi aspekt [Semantic and structural features of English and Ukrainian phraseological units with a musical component: a comparative aspect]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, no. 61, Vol. 3, pp. 115–120. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/61-3-18>
4. Palii, V., Yanytska, O. (2022). Kulturnyi ta istorychnyi kod frazeolohizmiv z hastronomichnym komponentom u anhliiskii, ukraïnskii ta frantsuzkii movakh [Cultural and historical code of phraseological units with a gastronomic component in English, Ukrainian and French]. *Problemy humanitarnykh nauk*, no. 49, pp. 171–176. <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2022.49.24>
5. Todorova, N. Yu., Bryndak, O. B. (2025). Poliparadyhmalnyi zistavnyi analiz frazeolohichnykh odyntsi z komponentom na poznachennia zbroi v anhliiskii ta ukraïnskii movakh [Polyparadigmatic comparative analysis of phraseological units with a weapon component in English and Ukrainian]. *Folium*, no. 6, pp. 203–208. <https://doi.org/10.32782/folium/2025.6.28>
6. Todorova, N. Yu., Lapina, M. O. (2022). Semantychni kharakterystyky viiskovoi leksyky u skladi anhliiskyykh frazeolohichnykh odyntsi [Semantic characteristics of military vocabulary in English phraseological units]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, no. 54, pp. 111–114. <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2022.54.27>
7. *Frazeolohichni slovnyk ukraïnskoi movy (1993)*. [Phraseological dictionary of the Ukrainian language] / comp. by V. M. Bilonozhenko and others. Kyiv, 984 p.
8. Tsarova, I. (2022). Rosiïsko-ukraïnska viina (2014-2022): Slova, yaki nabuly novykh znachen [Russian-Ukrainian War (2014-2022): Words that have acquired new meanings]. Publishing House “Baltija Publishing”. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/237/6318/13353-1?inline=1> (дата звернення: 20.01.2026)
9. Chaïenkova, O. K. (2021). Frazeolohichni odyntsi z komponentom-onimom Boh (na materialii ukraïnskoi, turetskoi ta anhliiskoi mov) [Phraseological units with the onymic component God (in Ukrainian, Turkish and English)]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho*, no. 4, Vol. 32(71), P. 2, pp. 157–162 <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.4-2/26>
10. Yatsenko, N. O. (2000). Voyenna leksyka v istorychnykh romanakh Liny Kostenko [Military vocabulary in historical novels by Lina Kostenko]. *Dyvoslovo*, no. 3, pp. 30–32 [in Ukrainian].

11. Walter, E. (Ed.). (2002). *Cambridge international dictionary of idioms*. Cambridge University Press.
12. Farlex. (2015). *Farlex dictionary of idioms*. <https://idioms.thefreedictionary.com>
13. Siefiring, J. (Ed.). (2004). *Oxford dictionary of idioms* (2nd ed.). Oxford University Press.
14. Renton, N. E. (1992). *Metaphorically speaking: A dictionary of 3,800 picturesque idiomatic expressions*. Warner Books.

Дата першого надходження статті до видання: 16.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 19.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 10.04.2026